

ACTIVITATEA DE CERCETARE ȘI ORGANIZARE A MUZEULUI TEHNICII ȘI MEȘTEȘUGURILOR POPULARE DIN DUMBRAVA SIBIULUI ÎN PERIOADA ANILOR 1968—1973

Corneliu Bucur

Inaugurarea oficială a expoziției de bază în aer liber a Muzeului tehnicii și meșteșugurilor populare din Dumbrava Sibului la data de 17 octombrie 1967¹ are semnificația unui sfârșit de etapă și început al unei etape noi, în dezvoltarea acestei unități muzeale monotematice, de reprezentare națională, cu profil etnografic-sociologic.²

În cadrul primei etape, desfășurată pe durata a 10 ani (dacă includem aici și anii de cercetări pe teren și discuții ale specialiștilor din muzeele și institutele de specialitate, pentru stabilirea profilului muzeului sibian), principalele realizări constau în sancționarea colectivă a proiectului tematic și jalonarea pe baza acestuia, prin 31 de obiective transferate din întreaga țară, a celor patru sectoare tematice, structurate fiecare de o sistematică proprie, a grupelor ce cuprind și reprezintă fenomenele de apartenență ale marilor capitole ale culturii unui popor, care sînt: alimentația, meșteșugurile, locuința, industriile textile — portul și transporturile.

Tot acum încep și se realizează amenajările tehnico-administrative ale terenului (aleea principală de centură, rețeaua de canale hidrotehnice, barajul în amonte de lac), cit și cele ale edificiilor pentru conservarea și restaurarea obiectelor și monumentelor muzeale (atelierele, laboratorul, hala de tratare prin îmbăiere etc.), indispensabile inaugurării expoziției pentru publicul vizitator, cit și desfășurării în bune condițiuni a activității viitoare.³

Noua etapă, beneficiind de cercetările de perieghză și sondaj întreprinse, trebuie să desăvîrșească

¹ Olga Mărgineanu, *Cronica privind activitățile de cercetare și organizare a Muzeului tehnicii populare în perioada 1966—1967*, în *Cibinium* 1967—68, Sibiu, 1968.

² Cornel Irimie, *Muzeul meșteșugurilor și tehnicilor populare din Dumbrava Sibului*, Muzeu cu caracter etnografic-sociologic din România, Sibiu, 1971.

³ *Ibidem*.

FORSCHUNGSTÄTIGKEIT UND AUFBAU IM MUSEUM DER BÄUERLICHEN TECHNIK IN DER DUMBRAVA SIBIULUI WÄHREND DER JAHRE 1968—1973

Corneliu Bucur

Die offizielle Eröffnung der Freilichtausstellung des Museums der bäuerlichen Technik am 17. Oktober 1967¹ bezeichnete den Abschluß eines Abschnittes und gleichzeitig den Beginn einer neuen Etappe in der Entwicklung dieses monothematischen Landesmuseums mit ethnographisch-soziologischem Profil.²

Wenn wir zu dieser Etappe auch die Jahre der ersten Geländeforschungen und Beratungen zählen, die mit Fachleuten der Museen und Fachinstitute abgehalten wurden, um das thematische Profil des Museums aus Sibiu festzulegen, so umfaßt sie zehn Jahre. Als wichtigste Errungenschaften dieser Zeitspanne wäre die kollektive Billigung des thematischen Entwurfes und der Aufbau der ersten 34 musealen Einheiten zu nennen, die aus dem ganzen Lande ausgewählt, in großen Linien die vier Themengruppen abgrenzten, jede einzelne thematische Abteilung mit der ihr eigenen Gliederung, entsprechend den Erscheinungen aus den großen Kulturbereichen eines Volkes, wie Ernährung, Gewerbe, Wohnung, bäuerliche Textilindustrie, Volkstracht und Transportmittel.

In der gleichen Zeitspanne wurden auch die technischen Arbeiten zur Einrichtung der Freilichtausstellung durchgeführt (die Hauptallee für den Besucherrundgang durch das Museum, die notwendigen Wasserkanäle und ein Staudamm oberhalb des Sees), es wurden die Bauten für die Konservierung und Restaurierung der musealen Sammlungen und Denkmale errichtet (Werkstätten, ein Labor, die Halle zur chemischen Behandlung der Bauelemente usw.), Arbeiten, die für die Eröffnung der Ausstellung für das Besucherpublikum wie auch für eine entsprechende Weiterentwicklung der künftigen Tätigkeit unerläßlich waren.³

Gestützt auf die umfassenden, im ganzen Land durchgeführten Forschungen soll in der neuen

¹ Olga Mărgineanu, „Cronica privind activitățile de cercetare și organizare a Muzeului tehnicii populare în perioada 1966—1967“, in *Cibinium* 1967—68.

² Cornel Irimie, *Muzeul meșteșugurilor și tehnicilor populare din Dumbrava Sibului*, in Muzeu cu caracter etnografic-sociologic din România, 1971.

³ *Ebenda*.

traducerea în fapt a prevederilor proiectului tematic, asigurând, concomitent cu încheierea lucrărilor de organizare a expoziției permanente în aer liber, completarea fondului colecționar pentru expoziția din pavilion, pregătirea și aprobarea proiectului tematic al acesteia, precum și redactarea temei de proiectare a clădirii ce urmează să o găzduiască.

Fără a se întrerupe lucrările de amenajare optimă a întreg teritoriului muzeului (sistemizarea peisajului, iluminatul electric, introducerea apei, montarea instalației pentru stingerea incendiului, construirea grupului sanitar, etc.), programul noii etape prevede, de asemenea, integrarea planară a Muzeului din Dumbrava Sibiului, în frontul instituțiilor de cercetare științifică, cât și cel al instituțiilor cultural-educative de masă.

Problema *completării patrimoniului*, potrivit prevederilor proiectului tematic, se impune și în noua etapă ca obiectiv central al întregii activități, reclamând, sub presiunea dispariției ultimelor vestigii ale civilizației tehnice populare tradiționale, un ritm mai alert al activității de repertoriere, achiziționarea sau conservarea in situ a celor mai reprezentative monumente.

Făcînd bilanțul la acest capitol al patrimoniului, constatăm că față de cele numai 34 monumente prezentate în expoziția permanentă în aer liber la sfîrșitul anului 1967, la 31 decembrie 1973, patrimoniul muzeului numără 74 de unități, dintre care 73 sînt transferate în muzeu, iar una rămasă temporar in situ, urmînd a fi transferată și reconstruită în anul 1974 (în medie 7 unități pe an). Un număr de alte 8 monumente au fost depistate în mod ferm și urmează să fie achiziționate în anii următori.

Dintre cele 73 unități transferate din teren, 61 au fost reconstruite pe baza documentației (proiecte cu relevee, planuri de situație și ridicări topografice in situ), una singură (moara „căciulată”) urmînd a fi reconstituită, datorită dispariției tuturor monumentelor de acest tip din țară.

Acțiunea de reconstituire are la bază un relevu întocmit în 1956 de către Institutul de arhitectură „Ion Mincu” din București la unul din ultimele exemplare existente la acea dată, în localitatea Beștepe, jud. Tulcea, completat de informațiile culese pe teren și coroborat cu piesele originale ale instalației de acționare și măcinare, achiziționate pe teren.

Dintre acestea, 26 de unități au fost deja expuse cu ocazia Simpozionului Muzeelor în aer liber din România, organizat între 7—15 septembrie 1966, un număr de alte 8 au fost vizitate în anul următor (1967), la inaugurarea muzeului, 27 de unități au fost date treptat în vizitare, după reconstituirea lor, în anii 1968—1973, 3 sînt în fază avansată de reconstrucție, urmînd a fi date în vizitare în 1974 și alte 10 urmează să fie reconstruite în perioada anilor 1974—1975.

Încercînd o clasificare a acestor obiective muzeale pe baza fenomenelor pe care le reprezintă, din cele 74 de unități, 36 sînt instalații de industrie populară (35 în muzeu, una in situ) 21 sînt gospo-

Entwicklungsetappe des Museums die vorgesehene Thematik in all ihren Zielpunkten verwirklicht werden, wobei gleichzeitig mit der Vollendung der Freilichtausstellung auch die Sammlungen für die Pavillonausstellung vervollständigt werden. Ebenso soll die Thematik für den Hauptpavillon ausgearbeitet und gebilligt sowie der Entwurf für das entsprechende Hauptgebäude abgeschlossen werden.

Ohne die Arbeiten zu einer bestmöglichen Gestaltung des gesamten Museumsgeländes zu unterbrechen (wie Umgestaltung der Landschaft, Einführung von Kraftstrom und Wasserleitung, der Bau von Feuerlöschanlagen, die Einrichtung sanitärer Anlagen usw.), sieht das Programm der neuen Arbeitsetappe ebenfalls vor, daß sich das Museum aus der Dumbrava Sibiului einerseits voll und ganz in die Reihe der wissenschaftlichen Institute zur Erforschung der traditionellen Volkskultur eingliedert, andererseits in der Reihe der Kulturinstitutionen, die sich mit der Popularisierung der Kulturwerte befassen, zur vielseitigen Ausbildung und Erziehung der Volksmassen beiträgt.

Die Vervollständigung der Sammlungen — entsprechend der vorgesehenen Thematik — ist in dieser Etappe nicht nur eines der Hauptanliegen, sondern die Forschungen und Ankäufe werden in beschleunigtem Tempo durchgeführt, selbst wenn manche Denkmale noch in situ belassen werden, da durch die grundlegenden Umwandlungen in unserem Lande der Bestand der überlieferten technischen Denkmale unseres Volkes gefährdet ist.

Eine Bilanz dieser Tätigkeit zeigt, daß die Gesamtanzahl der musealen Einheiten von nur 34 Denkmalen, die Ende 1967 im Museum aufgebaut waren, am 31. XII. 1973 auf 74 Einheiten angestiegen war, von denen 73 in das Museum übertragen wurden, während eine einzige vorläufig in situ belassen wurde, die aber noch 1974 in das Museum überführt und aufgebaut werden soll.

Außerdem wurden noch weitere 8 Denkmale ausfindig gemacht, die im Laufe der nächsten Jahre angekauft werden. Von den 73 in das Museum überführten Denkmalen wurden 61 auf Grund der vorliegenden Dokumentation (Entwürfe mit Abrissen, Lageplan und topographische Messungen in situ) schon aufgebaut, eine einzige Einheit (die Kappenwindmühle) wird rekonstituiert, da sämtliche derartige Anlagen unseres Landes verschwunden sind. Diese Rekonstituierung erfolgt unter Verwendung von Originalbestandteilen der Antriebs- und Mahlanlage einer Kappenwindmühle auf Grund von Abrissen und Plänen, die 1956 vom Architekturinstitut „Ion Mincu“ aus Bukarest von einer der letzten derartigen Mühlen in Beștepe, Kreis Tulcea, ausgearbeitet und durch unsere Informationen im Gelände vervollständigt wurden.

Von diesen Denkmalen wurden 26 Einheiten anlässlich des Symposiums der Freilichtmuseen in Rumänien vom 7.—15. September 1966 besichtigt, weitere 8 wurden im nächsten Jahr (1967) bei der Eröffnung des Museums gezeigt, 27 Einheiten wurden in den Jahren 1968—1973 nacheinander, nach ihrem Wiederaufbau, für die Besichtigung freigegeben, bei 3 weiteren ist der Wiederaufbau ziemlich fortgeschritten, sie werden noch im Laufe

dării-ateliere meșteșugărești din centre tradiționale cu creatori specializați, 4 sînt gospodării cu economie mixtă, profilate pe o ocupație preponderentă (complexe ocupaționale), iar 8 sînt construcții specializate (cămări, crame, stîni, cherhana etc.). În continuare, 3 unități sînt complexe de industrie populară și 2, mijloace de transport plutitoare.

Cele 74 de unități însumează un număr de 165 de construcții și anexe gospodărești, din care 42 sînt construcții care adăpostesc instalații tehnice (11 dintre acestea adăpostind și atelierul de lucru al meșteșugarului), 13 sînt construcții specializate, 13, mijloace de transport și comunicație plutitoare și 63, anexe gospodărești (șuri, grajduri, cotele finlinii, cuploare de ars ceramică, juguri de pocovit etc.).

La acest patrimoniu se adaugă încă 9 instalații fără construcție (teascuri de fructe, struguri, semințe uleioase, boștină, mori de mină, rișnițe etc.), achiziționate și transferate în muzeu în intervalul la care ne referim și destinate prezentării lor într-un pavilion, în expoziția în aer liber, care se va amenaja în acest scop în anul 1974, iar cele mai valoroase exemplare, în viitorul pavilion central, în cadrul expoziției de bază.

Inventarul mărunt de obiecte al Muzeului tehnicii populare a crescut de la 1 308 (1967), la 8 140 (31 dec. 1973).

Din cele de mai sus se evidențiază creșterea patrimoniului în cei șase ani care au trecut de la inaugurarea Muzeului.

În continuare, vom încerca să definim noua orientare în concepția tematică și implicit, în activitatea de organizare a expoziției în aer liber, în perioada anilor 1968—1973.

Conceptul inițial a fi un muzeu cu profil etnografic, în exclusivitate, el viza reprezentarea prin monumente selectiv, doar a meșteșugurilor și industriilor lărănești, achiziționându-se pentru aceasta, aproape în exclusivitate, numai instalația sau atelierul meșteșugarului care ilustrează procesul tehnologic

des Jahres 1974 eröffnet, und 10 Einheiten werden in den Jahren 1974—75 wieder aufgebaut.

Wenn wir nun eine Einteilung dieser 74 musealen Einheiten nach ihrer Eigenart und dem veranschaulichten Thema vornehmen, so haben wir 36 bäuerliche Industrieanlagen (35 in der Freilichtausstellung und eine in situ), 21 Bauerngehöfte mit Werkstätten aus überlieferten spezialisierten Handwerkerdörfern, 4 Gehöfte mit gemischter Wirtschaftsform, in der eine Beschäftigung überwiegt, und 8 für einen Beschäftigungszweig spezifische Bauten: Sennhütten, Kelterhäuser, Vorratskammern, Cherhane usw.; hinzu kommen noch 3 bäuerliche Industriekomplexe und 2 Fahren. Diese 74 Einheiten umfassen 165 Bauten, von denen 42 Gebäude mit Anlagen oder Wohnräumen sind (11 davon beherbergen auch die Werkstätte des Handwerkers), 13 Einheiten sind auf eine bestimmte Beschäftigung ausgerichtete spezialisierte Bauten, 13 sind Transport- und Verkehrsmittel und 63 sind Wirtschaftsgebäude (Scheunen, Ställe, Schweineköben, Brunnen, Brennofen usw.).

Zu diesem Bestand kommen noch 9 weitere technische Anlagen ohne eigenes Gebäude hinzu (Weinkelter, Pressen für Obst, Ölsamen, Wachstreiber, Klein- und Handmühlen usw.), die in dieser Zeitspanne angekauft und in das Museum überführt worden sind und die in einem Pavillon (Baujahr 1974) in der Freilichtausstellung gezeigt werden, während die wertvollsten Exemplare im künftigen Hauptpavillon Aufstellung finden werden.

Ebenso wurden die Sammlungen des Museums der bäuerlichen Technik in dieser Zeit von 1 308 (1967) auf 8 140 (31. Dezember 1973) Inventarstücke vergrößert.

Aus dem oben Angeführten läßt sich das Anwachsen des Museumsbestandes in den sechs Jahren seit der Eröffnung des Museums ersehen.

Fig. 1. Gospodărie-atelier de cojocar-curelar din Sălișteța Sibiului, remontată și expusă în Muzeul Tehnicii Populare din Dumbrava Sibiului în anii 1967—68.

Abb. 1. Bauernwirtschaft und Werkstatt eines Kürschners und Riemers aus Sălișteța Sibiului. Exponat im Museum der bäuerlichen Technik im Jungen Wald bei Sibiu — Wiederaufgebaut im Jahre 1967—68.

Fig. 2. Grup de mori de vânt din Dobrogea, în Muzeul Tehnicii Populare

Abb. 2. Gruppe von Windmühlen aus der Dobrudscha, im Museum der bäuerlichen Technik

Fig. 3. Casă-atelier de olar din Sasca Română, jud. Caraș-Severin (remontată și expusă în Muzeul Tehnicii Populare— Sibiu, în anul 1968).

Abb. 3. Wohnhaus und Werkstätte eines Töpfers aus Sasca Română, Kreis Caraș-Severin (Exponat im Museum der bäuerlichen Technik seit dem Jahre 1968).

Fig. 4. Lucrări la remontarea ciocanului hidraulic de la Remetea jud. Alba (expus în Muzeul Tehnicii Populare — Sibiu, în anii 1969—70).

Abb. 4. Arbeiten während des Wiederaufbaus des hydraulischen Schmiedehammers aus Remetea, Kreis Alba (Exponat im Museum der bäuerlichen Technik seit 1969 — 70).

de realizare a produselor și bunurilor de consum necesare.

După prima etapă a organizării expoziției în aer liber (1963—67), cind din totalul de 34 unități transferate, doar 3 aparțineau unor ateliere meșteșugărești, 4 fiind construcții specializate și 1 mijloc de transport, restul de 24 monumente fiind instalații de industrie populară și 2 complexe industriale, s-a evidențiat concluzia necesității prezentării fenomenului tehnic, nu ca o manifestare tehnologică, politehnică, ci ca un proces complex de creație, în care meșteșugarul este în egală măsură creator și purtător de civilizație și cultură, fiind deci necesară ilustrarea întregului său univers de viață și activitate, și cuprinderea în cadrul expoziției, în mod proporțional, a tuturor activităților de masă cu caracter tradițional, de obținere și prelucrare a bunurilor necesare traiului său.

Urmare acestei concluzii, în perioada tratată, pe lângă atelierele meșteșugărești (încadrate însă, acum, în cadrul gospodăriei tipice zonei, localității, epocii și ocupației specializate a locatarului său) și instalațiile de industrie populară, o atenție deosebită a fost acordată ocupațiilor de bază și specializate (agricultură, pășorît, pomicultură, viticultură, pescuit, etc).

O mențiune specială pentru acele meșteșuguri desprinse din preocupările casnice generale, definite sub genericul „industriei casnice textile“, constînd din prelucrarea, cu un instrumentar odinioară generalizat la scara întregii țări sau pe zone de culturi, a inului și cîmepii, a lînii și părului de capră, a papurei și altor vegetale naturale.

Avînd aceeași origine, dar dezvoltate în timp (după apariția și generalizarea roții olarului și a producției marfă), ca meșteșuguri specializate, avînd uneori în afara atelierului amenajat în casă, o instalație specială (cuptorul de ars oale, situat frecvent în gospodărie), care individualizează meșteșugarul în cadrul colectivității satului, olăritul, dogăritul, rotăritul, spătăritul, confecționarea instrumentelor muzicale etc. au fost prezentate în cadrul grupelor tematice respective, prin gospodării-complexe meșteșugărești cu întreg inventarul de unelte, produse semifinite și finite.

Impusă din rațiuni de ordin științific, această inițiativă a colectivului de muzeografi sibieni, deși controversată, a impus în cazul Muzeului tehnicii populare, cea de a doua coordonată, pe lângă cea etnografică, coordonata sociologică, ceea ce considerăm a fi cîștigul calitativ principal al perioadei analizate.

Ca urmare, constatăm în cazul acestei orientări, acordarea unei priorități evidente, în ultimii ani, sectorului meșteșugurilor de prelucrare a materiilor prime naturale (lemn, metale, argilă) și animale (piei, fibre), prin reconstruirea aici, a 12 unități și achiziționarea și transferarea altor 6 monumente, ceea ce a echilibrat, alăt ca problematică, cit și ca densitate a monumentelor, întreaga expoziție în aer liber.

Ca o confirmare a celor de mai sus, din totalul de 40 unități transferate în muzeu, în anii 1968—1973, 23 au fost gospodării meșteșugărești, 4, complexe

Anschließend wollen wir versuchen, die neue Auffassung in der thematischen Ausrichtung und damit im Zusammenhang in der Bautätigkeit des Freilichtmuseums näher zu beleuchten. Ursprünglich als ein rein ethnographisches Museum gedacht, sollten die ausgewählten Denkmale die bäuerliche Industrie und das Bauernhandwerk darstellen. Zu diesem Zweck wurden fast ausschließlich nur Anlagen und Werkstätten angekauft, in denen der technologische Vorgang zur Herstellung der Erzeugnisse stattfand.

Als sich nach der ersten Aufbauetappe der Freilichtausstellung (1963—67) unter den insgesamt 34 Einheiten nur 3 Werkstätten befanden (24 waren bäuerliche Industrieanlagen, 2 komplexe Anlagen, 4 spezialisierte Bauten und 1 Verkehrsmittel), trat die Notwendigkeit klar zu Tage, daß in einem Museum dieses Profils das Phänomen der technischen Schöpfung nicht als technologischer, polytechnischer Vorgang, sondern als ein komplexer Schöpfungsvorgang aufzufassen sei, in dem der Handwerker gleichermaßen Schöpfer und Träger der Zivilisation und Kultur ist. Somit ist es notwendig, den gesamten Komplex seines Lebens und seiner Tätigkeit darzustellen und in der Freilichtausstellung gleichermaßen sämtliche überlieferte Beschäftigungen der Massen für den Erwerb und die Verarbeitung der lebensnotwendigen Güter zu veranschaulichen.

Diese Schlußfolgerung führte dazu, daß in diesem Zeitabschnitt neben den Werkstätten der Handwerker (die aber nun mit dem ganzen Gehöft, das für die Volkskundschaft, die Ortschaft, die Epoche und die spezialisierte Tätigkeit seines Bewohners kennzeichnend war, übertragen wurden) und den bäuerlichen Industrieanlagen den wichtigsten und spezialisierten Beschäftigungen (Ackerbau, Hirtenwesen, Obst- und Weinbau, Fischfang, Bergbau usw.) eine besondere Aufmerksamkeit geschenkt wurde.

Besondere Erwähnung verdienen jene Gewerbe, die sich aus den allgemeinen häuslichen Betätigungen entwickelt haben und unter der allgemeinen Bezeichnung der „häuslichen Textilindustrie“ bekannt sind. Sie verarbeiten mit den früher im ganzen Land oder in den einzelnen Kulturzonen allgemein verbreiteten Gerätschaften Flachs, Hanf, Wolle, Ziegenhaar, Schilfrohr und andere Pflanzenfasern.

Den gleichen Ursprung aber mit der Zeit (nach dem Erscheinen und der Verallgemeinerung der Töpferscheibe und der Warenproduktion) zu spezialisierten Handwerken ausgebildet, die außer der Werkstätte innerhalb des Wohnhauses noch besondere Anlagen haben (der Brennofen, der oft innerhalb des Gehöftes ist), die den Handwerker innerhalb der Dorfgemeinschaft individualisieren, haben die Gewerbe der Töpfer, Böttcher, Wagner, Webblatt- und Flötenmacher u. a., die innerhalb der betreffenden thematischen Gruppen durch komplexe Handwerkerhöfte mit ihrem gesamten Inventar von Werkzeugen und fertigen Erzeugnissen dargestellt werden.

Diese aus wissenschaftlichen Erwägungen von dem Museologenkollektiv aus Sibiu gefaßte Initia-

ocupationale și numai 13, instalații și complexe de industrie populară.

Prin această inițiativă, se obține o rezolvare considerată de noi optimă, a unei probleme de bază, a civilizației tradiționale a poporului nostru, cea a arhitecturii, în general, și a locuinței, în special, privite prin prisma sistemelor tehnice constructive, a stilurilor arhitectonice, a evoluției planimetrice, a tehnicii și stilului decorativ.

Bine structurată tematic de la început, expoziția de bază în aer liber a Muzeului tehnicii populare nu mai putea, și nu ar fi fost cazul, credem, să cuprindă un al cincilea sector tematic, cu această problematică.

Prin soluția adoptată, această problemă își găsește o rezolvare corespunzătoare, singura „dificultate”, fiind aceea a răspîndirii monumentelor în toată expoziția și negrupării lor într-o singură grupă tematică, ceea ce considerăm a nu fi un inconvenient, ci o calitate în plus, care conferă muzeului o mare varietate și atractivitate, rupînd monotonia prezentării, în serie, a unor monumente de același gen.

Referitor la *modul de prezentare* a monumentelor în muzeu, prin lucrări de alegere a amplasamentului și agrementare peisagistică, în afara preocupării consecutive de amenajare a amplasamentului pentru a-l aduce la o configurație identică celei din locul de proveniență, menționăm efortul de reconstrucție funcțională a monumentelor. Amintim, aici, reamplasarea unităților plutitoare pe corpuri mari de vase (morile din Munteni și Lucăcești și podul plutitor din Turnu Roșu) în albia lacului din muzeu, pe canalele create artificial, care sugerează albia rîurilor pe care au funcționat ele odinioară și schimbarea cursului Trinkbachului pe sub mori.

Soluția tehnică adoptată a constat din așezarea bărcilor pe un eșafodaj metalic proiectat și realizat la dimensiunile acestora, sprijinit la rîndul său, pe mai mulți piloți adînciți la 9 m în albia lacului.

Complementare amenajărilor de teren, lucrările peisagistice, de adaptare a întregului cadru natural și ambianță de vegetație au evoluat progresiv, ajungînd pînă la schimbarea pe întinse suprafețe a speciei arborilor, în funcție de tematica grupului de exponate și specificul mediului de proveniență al acestora (cazul înlocuirii foioaselor cu conifere, în sectorul stînilor aduse din zona alpină). Pentru decorarea interioarelor, a grădinițelor de flori și grădiniilor de legume ale gospodăriilor, s-a amenajat o seră în care se cultivă plantele necesare culturilor destinate acestor spații.

În concluzie, privită sub unghiul problematicei și a multiplelor preocupări legate de continuarea organizării expoziției în aer liber, activitatea desfășurată în ultimii ani apare aproape dublată din punctul de vedere al eforturilor depuse și a rezultatelor obținute.

tive hat, obwohl angefochten, dem Museum der bäuerlichen Technik neben der ethnographischen eine zweite Koordinate, die soziologische Koordinate gegeben, was unserer Meinung nach den wertvollsten qualitativen Gewinn der besprochenen Zeitspanne darstellt.

Als Folge dieser neuen Ausrichtung wurde in den letzten Jahren der Abteilung für Handwerke zur Verarbeitung natürlicher Rohstoffe (Holz, Metall, Ton) sowie tierischer Rohstoffe (Fell, Leder, Wolle) eine vorrangige Bedeutung eingeräumt. So wurden hier 12 neue Einheiten errichtet und weitere 6 angekauft und abgetragen, was sowohl in bezug auf die Problematik als auch was die gleichmäßigere Verteilung der Exponate in der Freilichtausstellung anlangt ein besseres Gleichgewicht bedeutet.

Als Bestätigung dieser Ausführungen erwähnen wir, daß von den 40 während 1968—1973 in das Museum überführten Einheiten 23 Handwerkerhöfste sind, 4 für verschiedene traditionelle Beschäftigungen typische Anwesen und nur 13 Anlagen und Komplexe der bäuerlichen Industrie.

Diese neue Auffassung ermöglicht gleichzeitig eine unseres Erachtens bestmögliche Lösung für die Darstellung einer grundlegenden Frage der überlieferten Zivilisation unseres Volkes, und zwar der Architektur im allgemeinen und der Wohnung im besonderen, durch das Prisma der technischen Bausysteme, der Baustile, der Entwicklung der Planimetrie, der Technik und des Stils der Verzierungen gesehen.

Von Anfang an thematisch gut gegliedert, hatte die Freilichtausstellung des Museums der bäuerlichen Technik nicht noch eine der Architektur und den Bauverfahren gewidmete Themengruppe umfassen können — was unserer Meinung nach auch nicht angebracht gewesen wäre.

Die oben erörterte neue Auffassung ermöglicht es jedoch, diese Frage entsprechend zu lösen. Die einzige „Schwierigkeit“ wäre nur die Tatsache, daß diese Exponate in den 4 Themengruppen verteilt und nicht in einer einzigen Themengruppe vereint sind, was aber unserer Meinung nach eher ein Vorteil ist, da die Vielfalt der einzelnen Abteilungen durch eine architektonische Mannigfaltigkeit ergänzt wird.

Was nun die Aufstellung der Denkmale im Museum anlangt, so wurde weiterhin darauf geachtet, durch die Wahl des Standortes und die Umgestaltung der Landschaft die Einheiten möglichst getreu ihrer ursprünglichen Umgebung aufzubauen, wobei noch unser Bemühen eines funktionsentsprechenden Aufbaus hinzukam.

Im Zusammenhang mit den Arbeiten im Museums-gelände sind auch die Arbeiten zur landschaftlichen Umgestaltung, zur Schaffung des entsprechenden Rahmens mit der betreffenden Vegetation vorangeschritten, wobei es sogar dazu kam, auf ausgedehnten Flächen die Baumarten auszuwechseln, um sie der Thematik der betreffenden Ausstellungsgruppe und dem Herkunftsort der Exponate anzupassen (z. B. in der Abteilung der Sennhütten wurden Laubbäume durch Tannen ersetzt). Um die Blumengärten und die Gemüsebeete der Höfste

În ceea ce privește viitoarea *expoziție de bază pavilionară*, problemele principale soluționate, în afara continuării achizițiilor de materiale etnografice, au constat în întocmirea temei de proiectare pentru construcția pavilionului și culegerea materialului documentar, pe teren, în vederea redactării tematicii detaliate a expoziției.

Concomitent cu întocmirea schiței pentru proiectul viitorului pavilion, a fost lansată ideea construirii în imediata vecinătate a acestuia, tot pe teritoriul muzeului, a unui pavilion al UCCOM, administrat de UJCM, care să prezinte creația meșteșugărească artizanală contemporană, inspirată direct de la sursa originală a creației tradiționale și dirijată de cei mai competenți și experimentați specialiști din cadrul UCCOM și al Muzeului etnografic.

Ideea de-a oferi în chiar incinta Muzeului tehnicii și meșteșugurilor populare, publicului vizitator ca și specialiștilor, posibilitatea cunoașterii celor mai valoroase tradiții meșteșugărești și artistice, și continuarea acestora, într-o dinamică nouă, modernă, a creației contemporane, credem a fi binevenită, iar soluția concepută pentru acesta, inedită deocamdată, poate da o rezolvare optimă tuturor problemelor pe care le ridică o astfel de chestiune.

Asupra tuturor acestor probleme aparținând organizării expozițiilor muzeale permanente, o succintă expunere pentru vizitatori o realizează expoziția proiectului, organizată la parterul cabanei nr. 1, ținută la zi prin materialele cartografice, grafice, fotografice și prin imaginea tridimensională, la scară redusă, oferită de o machetă a muzeului.

Prezentarea tot aici a unei hărți a muzeelor etnografice cu expunere în aer liber din România permite ilustrarea preocupărilor și realizărilor actuale pe acest front al activității muzeografice privind conservarea patrimoniului culturii populare tradiționale, din întreaga țară. Acesteia urmează să i se alăture în curînd harta muzeelor etnografice în aer liber din întreaga Europă, care va permite, o raportare la scară continentală a rețelei naționale.

La capitolul *valorificării patrimoniului prin organizarea sau participarea la expoziții temporare*, se cuvine să amintim participarea la mai multe expoziții și acțiuni în țară și străinătate, cum ar fi: expoziția de icoane pictate pe sticlă (R. D. G.), expoziția de artă populară românească (R. F. Germania), în schimbul căreia a fost itinerată în țara noastră expoziția de artă populară renană, sau expoziția de artă populară din România organizată la Muzeul din Basel (Elveția).

mit entsprechendem Pflanzgut zu versorgen, wurde ein Gewächshaus errichtet.

Betrachtet man die Tätigkeit der letzten Jahre unter diesem komplexen Gesichtswinkel der Problematik und der vielfältigen, mit der weiteren Einrichtung der Freilichtausstellung verbundenen Anliegen, so erscheint sie beinahe verdoppelt, wenn man die Bemühungen und die erzielten Ergebnisse in Betracht zieht.

Was nun die künftige Pavillonausstellung anlangt, so wurde weiterhin dafür ethnographisches Material angekauft, vor allem aber die thematische Skizze für den Entwurf des künftigen Hauptgebäudes und Unterlagenmaterial für die Ausarbeitung einer bis ins einzelne gehenden Ausstellungsthematik zusammengetragen.

Über all diese Fragen im Zusammenhang mit der Einrichtung der ständigen musealen Ausstellungen wird der Besucher durch die im Untergeschoß des Gebäudes Nr. 1 veranstaltete Ausstellung unterrichtet.

Daneben veranschaulicht eine Karte mit den ethnographischen Freilichtmuseen Rumäniens die Bestrebungen und Erfolge, die auf diesem Gebiet der museologischen Tätigkeit zur Erhaltung der überlieferten Werte der Volkskultur im ganzen Lande erzielt wurden. In Kürze soll noch eine Karte mit den ethnographischen Freilichtmuseen von ganz Europa hinzukommen, die es ermöglichen wird, das nationale Netz der Freilichtmuseen mit dem kontinentalen Entwicklungsstand zu vergleichen.

Was nun die Verwertung der Sammlungen durch Veranstaltung oder Teilnahme an Ausstellungen anlangt, so wäre die Mitarbeit an mehreren Ausstellungen und Aktionen im In- und Ausland zu erwähnen wie: die Hinterglasikonenausstellung (DDR), die rumänische Volkskunstausstellung (BR Deutschland), für die im Austausch in unserem Land eine Ausstellung rheinischer Volkskunst gezeigt wurde, wie auch die Ausstellung rumänischer Volkskunst, die für Basel (Schweiz) vorbereitet wurde.

Ein Hauptanliegen der wissenschaftlichen Forschungstätigkeit in dieser Zeitspanne war eine möglichst genaue Erforschung der Erscheinungen der Volkskultur im Gelände und die unaufhörliche Bereicherung des schriftlichen, graphischen und photographischen Unterlagenmaterials für das Museumsarchiv.

Hervorzuheben wäre die Initiative, dokumentarischwissenschaftliche ethnographische Filme über besonders interessante Erscheinungen zu drehen, die heute anachronistisch geworden sind und deren Vorhandensein daher in den kommenden Jahren durch die moderne Industriezivilisation in Frage gestellt ist (wie die überlieferte Töpferkunst, der Betrieb bäuerlicher Industrieanlagen: Mühlen, Walken, Rauf- und Rumpeltrommeln usw., die traditionellen Formen des Hirtenwesens und die Verfahren zur Verarbeitung von Milchprodukten in den Sennhütten usw.).

All diese Filme wurden in Zusammenarbeit mit den Fachleuten des Institutes für Wissenschaftliche Filme aus Göttingen (BR Deutschland) hergestellt.

În ceea ce privește *activitatea de cercetare științifică*, preocuparea majoră în tot acest timp a fost aceea de cercetare cât mai amănunțită pe teren a fenomenelor culturii populare și îmbogățire necontenită a fondului documentar, scriptic, grafic și fotografic.

Un element inedit îl constituie inițiativa realizării unor filme etnografice cu caracter științific-documentar despre fenomenele de interes excepțional, a căror prezență anacronică este puternic amenințată în următorii ani de civilizația industrială modernă (olăritul tradițional, funcționarea unor instalații de industrie populară: mori, pive, dîrste etc., păstoritul în forme tradiționale și procesele de prelucrare a lactatelor la stîină etc.)

Toate aceste filme au fost realizate în colaborare cu specialiștii Institutului pentru film științific din Göttingen (R. F. Germania).

Acțiunea se cere continuată prin filmarea dinamicii tuturor fenomenelor a căror ilustrare în muzeu ne-o propunem prin prezentarea unor monumente și a inventarului tehnic și gospodăresc aferent. Întocmirea acestei arhive „vii” cu subiecte din domeniul tehnicilor de lucru, de creație și utilizare a mijloacelor de muncă și de uz, este complementară constituirii aparatului documentar clasic, ambelor revenindu-le sarcina de a pune în valoare, de a explicita valoarea patrimoniului muzeal constituit, generațiilor viitoare, acestea neavînd posibilitatea cunoașterii, în forme originale și în acțiune, a tuturor activităților concrete de realizare a produselor necesare traiului.

În afara acestor filme, au fost realizate și alte pelicule documentare, în muzeu, fie despre activitățile de reconstrucție a monumentelor transferate, fie de popularizare a geniului tehnic și constructiv al poporului nostru, încorporat în uneltele, produsele și instalațiile prezentate aici, aceste ultime pelicule, fiind realizate în colaborare cu „Studioul Animafilm” București sau Studioul de Televiziune.

În problema *documentației tehnico-științifice* a noilor unități, în perioada 1968—73 a fost continuată activitatea pentru completarea arhivei de relevee, schițe și fotografii a Muzeului tehnicii populare cu materiale inedite provenind de la toate monumentele achiziționate în această perioadă.

Din necesitatea de a devansa cu partea documentară activitatea de transferare în muzeu a obiectivelor achiziționate, în anii 1971—1973, Muzeul tehnicii populare a colaborat cu Institutul de arhitectură „Ion Mincu” din București și cu Școala tehnică de arhitectură din Sibiu, care au relevat monumentele depistate în mai multe zone din țară.

Mai mult decît atît, la cererea expresă a muzeului nostru, studenții institutelor din București au relevat instalațiile de industrie țărănească de la Topleț, Rudăria și complexul de la Gura Riului, cele mai valoroase grupări sau complexe de industrii țărănești din țară, pentru care există opinii unanime de conservare neîntîrziată ca rezervații etnografice in situ.

Diese Initiative soll auch in Zukunft fortgesetzt werden; die Dynamik aller Erscheinungen, die im Museum durch technische Anlagen und Geräte sowie das dazugehörige Inventar veranschaulicht werden, soll auf Filmstreifen festgehalten werden. Dieses „lebendige“ wissenschaftliche Archiv, mit Themen aus dem überaus umfangreichen Gebiet der Arbeitsverfahren, der Erschaffung und Verwendung der Arbeitsmittel und Gebrauchsgegenstände stellt eine wertvolle Ergänzung des klassischen wissenschaftlichen Archivs dar. Beiden fällt die Aufgabe zu, den Wert der vorhandenen musealen Sammlungen künftigen Generationen zu erläutern, die keine Möglichkeit mehr haben, die Verwendung dieser Stücke im Arbeitsvorgang zur Verwirklichung lebensnotwendiger Erzeugnisse kennenzulernen.

Außer den oben genannten Filmen wurden im Museum noch weitere Dokumentarstreifen verwirklicht, sei es, um den Aufbau einer Einheit festzuhalten, sei es, um die technische Erfindungsgabe unseres Volkes, die in den hier vorhandenen Werkzeugen, Erzeugnissen und technischen Anlagen ihren Ausdruck findet, bekanntzumachen. Letztere wurden in Zusammenarbeit mit „Animafilm“ und der Fernsehgesellschaft aus Bukarest hergestellt.

Was die technischen und wissenschaftlichen Unterlagen für jedes erworbene Denkmal betrifft, so wurde auch in der Zeitspanne 1968—1973 das Archiv für Pläne, Skizzen und Fotos des Museums der bäuerlichen Technik durch neue Dokumente bereichert, die sich auf alle in diesem Zeitabschnitt erworbenen Denkmale beziehen.

Um die notwendige technische Dokumentation für den Aufbau der 1971—73 erworbenen Einheiten möglichst rasch fertigzustellen, hat das Museum der bäuerlichen Technik in dieser Zeit mit dem Institut für Architektur „Ion Mincu“ aus Bukarest und der technischen Architekturschule aus Sibiu zusammengearbeitet, die von den in verschiedenen Landesteilen ausfindig gemachten Denkmalen Pläne anfertigten.

Noch mehr, auf ausdrückliches Verlangen unseres Museums haben die Studenten des Bukarester Institutes für Architektur auch von den bäuerlichen Industrieanlagen aus Topleț, Rudăria und dem Komplex bäuerlicher Industrieanlagen aus Gura Riului Pläne gezeichnet. Es sind dies die wertvollsten Gruppen oder Komplexe bäuerlicher Industrieanlagen unseres Landes, die — der einmütigen Ansicht der Fachleute entsprechend — unverzüglich in situ als ethnographische Reserven zu konservieren sind.

Die Forschungsergebnisse der wissenschaftlichen und technischen Fachkräfte des Museums der bäuer-

Valorificarea tuturor acestor rezultate ale cercetărilor colectivelor, de specialitate și tehnic, ale Muzeului tehnicii populare s-a făcut prin editarea celui de al doilea volum al publicației „Cibinium” (1967—1968)⁴, și a recentului volum pentru anii 1969—1973, prin cataloage și tematici ale expozițiilor din țară și străinătate⁵ precum și studii și comunicări prezentate la sesiunile științifice de comunicări ale muzeelor⁶, la cele organizate de muzeul nostru⁷ sau de alte muzee din țară⁸, în sfârșit, la simpozioane internaționale.

⁴ *Ibidem*, *Cibinium 1967—1968*, Sibiu, 1968.

⁵ Cornel Irimie, *Arta populară românească*, text-catalog pentru expoziția din Basel—Elveția. Cornel Irimie, M. Necula, *Arta creștăturilor în lemn la români*, text-catalog pentru expoziția de la Stuttgart, R.F.G.

⁶ Cornel Irimie, *Problema conservării în situ în raport cu conservarea în muzee a monumentelor de cultură materială*, Comunicare prezentată la a IV-a Sesiune de Comunicări Științifice a Muzeelor (S.G.S.M.), București, 1968. Corneliu Bucur, *Coordonatele istorice ale științei etnografice*, m.s., S.G.S.M. IV, București, 1968. Hedwiga Rușdea, *Considerații cu privire la tipologia și răspândirea geografică a morilor de vânt din Dobrogea*, m.s., S.G.S.M. V, București, 1969. Corneliu Bucur, *Din problematica selecționării unei instalații țărănești pentru Muzeul tehnicii populare din Dumbrava Sibiului*, m.s., S.G.S.M. V, București, 1969. Laura Sîrbu, *Observații asupra mentalității tehnice și profesionale în satul Ohaba—Sibișel (Haleg)*, m.s., S.G.S.M., V, București, 1969. Cornel Irimie, *Muzeul național al tehnicii populare, o nouă realizare a orînduirii noastre socialiste*, m.s., S.G.S.M., VI, București, 1970. Cornel Irimie, *Contribuții ergologice la problema caracterizării etnografice a unui popor, cîl și la demonstrarea unității și continuității istorice-culturale. Rolul muzeelor de etnografie (etnologie) și istorie-arheologie în acest domeniu*, m.s., S.G.S.M., IV, București, 1970. Cornel Neagu, *Conservarea „în situ” a monumentelor de tehnică populară*, m.s., S.G.S.M. VI, București, 1970. Chirion Scutea, *Conservarea lemnului în Muzeul tehnicii populare din Dumbrava Sibiului*, m.s., S.G.S.M., VI, București, 1970. Constantin Popa, *Tehnici și unelte agricole din Mîrginimea Sibiului* m.s., S.G.S.M., VI, București, 1970.

⁷ Cornel Irimie, *Concepția tematică și planul de organizare al Muzeului tehnicii populare*, m.s., Comunicare prezentată la Sesiunea de comunicări a Sfatului științific al Muzeului tehnicii populare (S.G.S.S.M. T.P.) Sibiu, 1971. Hedwiga Rușdea, C. Popa, E. Roman, *Tehnici, metode și mijloace pentru prelucrarea produselor animale și vegetale în scop alimentar*, m.s., S.G.S.S. M. T.P. Sibiu, 1971. Corneliu Bucur, St. Palada, M. Sofronie, *Prezentarea meșteșugurilor și industriilor de obținere și prelucrare a materiilor prime naturale*, m.s., S.G.S.S.M. T.P. Sibiu, 1971. Raymonde Wiener, *Tehnici, metode și mijloace pentru prelucrarea unor produse de natură animală pentru îmbrăcăminte și produse de uz casnic*, m.s., S.G.S.S. M. T.P., Sibiu, 1971. Mihai Sofronie, *Prezentarea mijloacelor și tehnicilor de transport și de comunicații tradiționale în Muzeul tehnicii populare*, m.s., S.G.S.S. M.T.P., Sibiu, 1971. Cornel Neagu Gh. Scutea, V. Calotă, V. Vlađu, *Probleme de ordin muzeologic privind transferarea unui monument de cultură populară în Muzeul tehnicii populare din Dumbrava Sibiului*, m.s., S.G.S.S. M.T.P., Sibiu, 1971. Cornel Irimie, C. Neagu, *Cîteva considerații teoretice și practice cu privire la conservare „în situ”, a monumentelor de tehnică populară tradițională*, m.s., S.G.S.S. M.T.P., Sibiu, 1971.

⁸ Cornel Irimie, *Zonele etnografice*, m.s., Comunicare prezentată la Sesiunea de comunicări organizată de muzeul

lichen Technik werden in verschiedenen wissenschaftlichen Arbeiten verwertet: in den Auflagen der „Cibinium“-Veröffentlichung (im 2ten Band 1967—68 wie auch im neuesten Band für die Jahre 1969—73)⁴, in Katalogen und Thematiken für Ausstellungen im In- und Ausland⁵, in Studienbeiträgen und Mitteilungen, die auf der Wissenschaftlichen Tagung der Museen in Bukarest⁶ vorgelegt wurden oder bei den verschiedenen Symposien, die von unserem Museum⁷ oder anderen Museen des Landes⁸ veranstaltet werden, und schließlich auch auf in-

⁴ *Ebenda*, *Cibinium 1967—1968*, Sibiu, 1968.

⁵ Cornel Irimie, *Arta populară românească*—einführender Text für den Katalog der rumänischen Volkskunstausstellung in Basel—Schweiz. Cornel Irimie, Necula M., *Arta creștăturilor în lemn la români*—einführender Text und Katalog für die Ausstellung „Rumänische Holzschnitzkunst“ in Stuttgart, B R Deutschland.

⁶ Cornel Irimie, *Problema conservării în situ în raport cu conservarea în muzee a monumentelor de cultură materială*, Mitteilung vorgelegt auf der 4. wissenschaftlichen Tagung der Museen (S.G.S.M.), Bukarest 1968. Corneliu Bucur, *Coordonatele istorice ale științei etnografice*, Ms. S.G.S.M. IV, Bukarest 1968. Hedwiga Rușdea, *Considerații cu privire la tipologia și răspândirea geografică a morilor de vînt din Dobrogea* Ms. (S.G.S.M.) V, Bukarest, 1969. Corneliu Bucur, *Din problematica selecționării unei instalații țărănești pentru Muzeul tehnicii populare din Dumbrava Sibiului*, Ms. S.G.S.M. V, Bukarest 1969. Laura Sîrbu, *Observații asupra mentalității tehnice și profesionale în satul Ohaba—Sibișel (Haleg)*, Ms. S.G.S.M. V, Bukarest, 1969. Cornel Irimie, *Muzeul național al tehnicii populare, o nouă realizare a orînduirii noastre socialiste*, Ms. S.G.S.M. VI, Bukarest, 1970. Cornel Irimie, *Contribuții ergologice la problema caracterizării etnografice a unui popor, cîl și la demonstrarea unității și continuității istorico-culturale. Rolul muzeelor de etnografie (etnologie) și istorie-arheologie în acest domeniu*, Ms. S.G.S.M., VI, Bukarest 1970. Cornel Neagu, *Conservarea „în situ” a monumentelor de tehnică populară*, Ms. S.G.S.M. VI, Bukarest, 1970. Chirion Scutea, *Conservarea lemnului în Muzeul tehnicii populare din Dumbrava Sibiului*, Ms., S.G.S.M., VI, Bukarest, 1970. Constantin Popa, *Tehnici și unelte agricole din Mîrginimea Sibiului*, Ms., S.G.S.M. VI, Bukarest, 1970.

⁷ Cornel Irimie, *Concepția tematică și planul de organizare al Muzeului tehnicii populare*, Ms., Mitteilung vorgelegt auf der Tagung des wissenschaftlichen Rates des Museums der bäuerlichen Technik, Sibiu, 1971. Hedwig Rușdea, C. Popa, E. Roman, *Tehnici, metode și mijloace pentru prelucrarea produselor animale și vegetale în scop alimentar*, Ms., Mitteilung vorgelegt auf der Tagung des wissenschaftlichen Rates des Museums der bäuerlichen Technik, Sibiu, 1971. Corneliu Bucur, St. Palada, M. Sofronie, *Prezentarea meșteșugurilor și industriilor de obținere și prelucrare a materiilor prime naturale*, Ms., Mitteilung vorgelegt auf der Tagung des wissenschaftlichen Rates des Museums der bäuerlichen Technik, Sibiu, 1971. Raymonde Wiener, *Tehnici, metode și mijloace pentru prelucrarea unor produse de natură animală pentru îmbrăcăminte și produse de uz casnic*, Ms., Mitteilung vorgelegt auf der Tagung des wissenschaftlichen Rates des Museums der bäuerlichen Technik, Sibiu 1971. Mihai Sofronie, *Prezentarea mijloacelor și tehnicilor de transport și de comunicații tradiționale în Muzeul tehnicii populare*, Ms., Mitteilung vorgelegt auf der Tagung des wissenschaftlichen Rates des Museums der bäuerlichen Technik, Sibiu, 1971. Cornel Neagu Gh. Scutea, V. Calotă, V. Vlađu, *Probleme de ordin muzeologic privind transferarea unui monument de cultură populară în Muzeul tehnicii populare din Dumbrava Sibiului*, Ms., Mitteilung vorgelegt auf der Tagung des wissenschaftlichen Rates des Museums der bäuerlichen Technik, Sibiu, 1971. Cornel Irimie, C. Neagu, *Cîteva considerații teoretice și practice cu privire la conservare „în situ” a monumentelor de tehnică populară tradițională*, Ms., Mitteilung vorgelegt auf der Tagung des wissenschaftlichen Rates des Museums der bäuerlichen Technik, Sibiu, 1971.

⁸ Cornel Irimie, *Zonele etnografice*, Ms., Mitteilung, vorgelegt auf der wissenschaftlichen Tagung, die vom Museum

organizate în afara hotarelor țării, de foruri științifice internaționale.⁹

Principalele preocupări pe linia *activității culturale-educative de masă*, s-au desfășurat și în această perioadă în cadrul celor două expoziții de bază, cea pavilionară de artă populară (găzduită de palatul baroc din oraș pînă la construirea viitorului pavilion în Dumbrava Sibiului) și cea în aer liber.

Deschisă numai cinci-șase luni pe an și situată la 8 km distanță de oraș, singurul mijloc de acces direct fiind tramvaiul care circulă la Rășinari, expoziția din Dumbrava Sibiului a înregistrat cu toate acestea, an de an, un număr crescînd de vizitatori, dovadă elocventă a interesului și aprecierii crescînde de care se bucură aceasta, pe măsura cunoașterii și a unei popularizări tot mai eficiente,

din Focșani, 1971. Cornel Irimie, *Muzeul factor de educație*, m.s., Comunicare prezentată la Sesiunea de comunicări organizată de Muzeul din Oradea, 1971. Cornel Irimie, „*Pedagogie muzeală*”, m.s., Comunicare prezentată la Sesiunea de comunicări organizată de Muzeul din Cristurul Secuiesc, 1971. Cornel Irimie, C. Bucur, *Din problematica actuală a muzeelor etnografice în aer liber din România*, Comunicare pregătită pentru a VII sesiune științifică a Muzeelor, București, 1971. Hedwiga Rușdea, *Problematica muzeelor sătești*, Comunicare prezentată la Simpozionul de aniversare a 50 de ani de la înființarea Muzeului etnografic al Transilvaniei Cluj, 1972. Corneliu Bucur, *Știința etnografiei și muzeele etnografice. Cu privire la pregătirea de specialitate a cadrelor din muzeele etnografice din România*, m.s., Comunicare prezentată la Simpozionul de aniversare a 50 de ani de la înființarea Muzeului etnografic al Transilvaniei, Cluj, 1972. Corneliu Bucur, *Problematica actuală a Muzeului tehnicii populare, Muzeu cu profil tematic special, de reprezentare națională* m.s., Comunicare prezentată la Simpozionul de aniversare a 50 de ani de la înființarea Muzeului etnografic al Transilvaniei, Cluj, 1972. Corneliu Bucur, *Tradiții, realizări și perspective în muzeografia etnografică românească*, m.s., Comunicare prezentată la Sesiunea de comunicări organizată de Muzeul Țării Crișurilor din Oradea, 1972. Corneliu Bucur, *Pe marginea preocupărilor actuale de constituire și îmbogățire a colecțiilor etnografice ale muzeului de reprezentare zonală sau locală* m.s., Comunicare prezentată la Sesiunea organizată de Muzeul din Caransebeș, 1972. Cornel Irimie, *Locul, importanța și specificul monumentelor de tehnică populară în cadrul patrimoniului cultural național cu profil tematic; categorii de monumente și valoarea lor, în Muzeul din Dumbrava Sibiului*, Comunicare prezentată la sesiunea de comunicări organizată de D.M.I.A., București, 1973. Corneliu Bucur, *Schiță la monografia localităților bănățene din care provin monumentele de industrie și meșteșuguri populare prezentate în Muzeul tehnicii populare din Dumbrava Sibiului*, m.s., Comunicare prezentată la Sesiunea de comunicări organizată de Muzeul Banatului, Timișoara, 1973. Corneliu Bucur, *Conservarea monumentelor de tehnică populară o problemă de cea mai stringentă actualitate*, m.s., Comunicare prezentată la Sesiunea de comunicări organizată de D.M.I.A. București, 1973.

⁹ Cornel Irimie, *Floating mills on boats in Romania*, *mills*, Comunicare prezentată la al II-lea Simpozion de Molinologie, Danemarca, 1969. Cornel Irimie, C. Bucur, *Typology, distribution and frequency of Watermills in Romania in the first half of the twentieth century*. Idem, Danemarca, 1969. Hedwiga Rușdea *Windmills in Dobrogea, Romania, Distribution and typology*. Idem Danemarca, 1969. Cornel Irimie, C. Bucur, *Cu privire la cultura materială tradițională a poporului român*. Text pentru institutul pentru filmul științific din Göttingen, R.F.G.

ternationalen Symposien, die außerhalb unserer Landesgrenzen von einem internationalen wissenschaftlichen Forum organisiert wurden⁹.)

Was nun die Tätigkeit unseres Museums zur kulturellen Erziehung der Massen anlangt, so hat sich diese auch in der Zeitspanne 1968—1972 vor allem in den beiden ständigen Ausstellungen des Museums entfaltet, in der Volkskunstaussstellung, die bis zum Bau des künftigen Hauptpavillons in der Dumbrava Sibiului im Gebäude des Brukenthalmuseums im Stadtzentrum gezeigt wird, sowie in der Freilichtausstellung.

In einer Entfernung von 8 km von der Stadt gelegen, ist die Freilichtausstellung nur 5—6 Monate im Jahr geöffnet und hat als direkte Zufahrtsmöglichkeit nur die Straßenbahn nach Rășinari. Trotzdem hat das Museum in der Dumbrava Sibiului jährlich ein Ansteigen der Besucheranzahl zu verzeichnen, ein sprechender Beweis für die Würdigung

in Focșani organisiert wurde, 1971. Cornel Irimie, *Muzeul factor de educație*, Ms., Mitteilung, vorgelegt auf der wissenschaftlichen Tagung des Museums aus Oradea, 1971. Cornel Irimie, *Pedagogie muzeală*, Ms., Mitteilung, vorgelegt auf der wissenschaftlichen Tagung des Museums aus Cristurul Secuiesc, 1971. Irimie Cornel, C. Bucur, *Din problematica actuală a muzeelor etnografice în aer liber din România*, Mitteilung, die für die VII. wissenschaftliche Tagung der Museen vorbereitet wurde, Bukarest 1971. Hedwig Rușdea, *Problematica muzeelor sătești*, Mitteilung, vorgelegt auf dem Symposium anlässlich der 50. Jahresfeier der Gründung des Volkskundemuseums Transsilvaniens, Cluj, 1972. Corneliu Bucur, *Știința etnografiei și muzeele etnografice. Cu privire la pregătirea de specialitate a cadrelor din muzeele etnografice din România*, Mitteilung vorgelegt auf dem Symposium anlässlich der 50. Jahresfeier der Gründung des Volkskundemuseums Transsilvaniens, Cluj, 1972. Corneliu Bucur, *Problematica actuală a Muzeului tehnicii populare, muzeu cu profil tematic special, de reprezentare națională*, Mitteilung, vorgelegt auf dem Symposium anlässlich der 50. Jahresfeier der Gründung des Volkskundemuseums, Transsilvaniens, Cluj, 1972. Corneliu Bucur, *Tradiții realizări și perspective în muzeografia etnografică românească* Mitteilung, vorgelegt auf der wissenschaftlichen Tagung des Museums „Muzeul Țării Crișurilor“ Oradea, 1972. Corneliu Bucur, *Pe marginea preocupărilor actuale de constituire și îmbogățire a colecțiilor etnografice ale muzeului de reprezentare zonală sau locală*, Mitteilung, vorgelegt auf der Tagung des Museums aus Caransebeș, 1972. Cornel Irimie, *Locul, importanța și specificul monumentelor de tehnică populară în cadrul patrimoniului cultural național, profil tematic, categorii de monumente și valoarea lor, în Muzeul din Dumbrava Sibiului*, Mitteilung, vorgelegt auf der wissenschaftlichen Tagung der Direktion für Denkmalschutz (D.M.I.A.) Bukarest 1973. Corneliu Bucur, *Schiță la monografia localităților bănățene din care provin monumentele de industrie și meșteșuguri populare prezentate în Muzeul tehnicii populare din Dumbrava Sibiului*, Mitteilung, vorgelegt auf der wissenschaftlichen Tagung des Banater Museums, Timișoara, 1973. Corneliu Bucur, *Conservarea monumentelor de tehnică populară o problemă de cea mai stringentă actualitate*, Mitteilung, vorgelegt auf der wissenschaftlichen Tagung der Direktion für Denkmalschutz (D.M.I.A.), Bukarest, 1973.

⁹ Cornel Irimie, *Floating mills on boats in Romania*, Mitteilung, vorgelegt auf dem II. Molinologen-Symposium, Dänemark, 1969. Irimie Cornel, Bucur C., *Typology, distribution and frequency of watermills in Romania in the first half of the twentieth century*, Mitteilung, vorgelegt auf dem II. Molinologen-Symposium, Dänemark, 1969. Hedwig Rușdea, *Windmills in Dobrogea, Romania. Distribution and typology*, Mitteilung, vorgelegt auf dem II. Molinologen-Symposium, Dänemark, 1969. Cornel Irimie, C. Bucur, *Cu privire la cultura materială tradițională a poporului român*. Text für das Institut für wissenschaftliche Filme in Göttingen B. R. Deutschland.

atit de către specialiști din cele mai diferite domenii, cât și de către publicul larg.

Impresiile culese din cartea de onoare a expoziției sînt convingătoare în acest sens.

„Muzeul din Dumbrava Sibiului — declară prof. univ. dr. R. Hill, Președintele Asociației Internaționale de Sociologie, S. U. A. — este ... unul dintre cele mai reușite proiecte care ilustrează diverse discipline în dezvoltarea de-a lungul timpurilor trecute pînă în prezent și care prezintă în același timp o imagine a identității culturale a poporului român. Sîntem foarte impresionați și mișcați de perspectivele Dvs, și sperăm să revenim în 1975 pentru a revedea minunatele realizări din locurile vizitate“.

Vizitînd muzeul, Dr. Herman Behrens, directorul Muzeului din Halle (Saale), R. D. G., nota în 1971:

„Am studiat cu mult interes Muzeul în aer liber. Este o instituție de mare importanță nu numai pentru știința etnografiei, ci și pentru instruirea poporului. După terminarea definitivă, va fi una din cele mai importante conservații a creației populare din România“.

La rîndul său, prof. Jean Cuisinier, director al Muzeului Național de Arte și Tradiții Populare din Paris și Președinte al Societății de etnologie și sociologie a Franței declara, „... Toată admirația mea pentru opera de salvagardare, cercetare și punere în valoare întîlnită aici. Este un model pentru conservarea culturii populare“ (28 mai 1971).

Pentru numărul relativ modest de vizitatori (anual pînă la 30.000), există o explicație obiectivă constînd din desfășurarea în tot acest timp a unor lucrări de investiții și amenajări ce au afectat funcționarea în cele mai bune condițiuni a expoziției (terminarea centurii alei principale — 1968, introducerea iluminatului electric prin conducta subterană — 1971, introducerea conductelor subterane de apă potabilă și a celor pentru stingerea incendiului — 1972, amenajarea lacului cu o scenă pe apă, un amfiteatru în aer liber și un debarcader cu bărci pentru plimbările de agrement etc.)

Cu toate acestea, urmînd indicațiile forului superior de diversificare a activităților instructiv-educative pentru publicul larg și de a realiza o cît mai mare eficiență a acestora, au fost inițiate numeroase activități în cadrul expoziției din Dumbrava, printre care amintim spectacolele folclorice pe estrada de pe lac, activitățile meșteșugărești demonstrative în cîteva din exponatele muzeale, cu concursul unor renumiți meșteri creatori din centre specializate, tradiționale și din rețeaua UCCOM, (olari, țesătoare, curelari), vînzarea produselor executate în aceste condiții, cît și a unor produse autentice de artă populară achi-

und das wachsende Interesse, das diesem Museum sowohl von Fachleuten der verschiedensten Gebiete als auch vom breiten Publikum entgegengebracht wird.

Dafür zeugt auch das Buch, in das die Besucher ihre Eindrücke eintragen, aus dem wir einige Beispiele anführen wollen.

So erklärt Hochschulprof. Dr. R. Hill, Vorsitzender der Internationalen Gesellschaft für Soziologie aus der USA: „Das Museum in der Dumbrava Sibiului ist... eines der gelungensten Projekte, das die Entwicklung der verschiedenen Disziplinen von vergangenen Zeiten bis zur Gegenwart veranschaulicht und ein Bild der kulturellen Identität des rumänischen Volkes bietet. Wir sind von Ihren Perspektiven beeindruckt und bewegt und hoffen, 1975 wiederzukehren, um die außerordentlichen Verwirklichungen, die wir bei unserem Besuch bewundern konnten, wiederzusehen“.

Dr. Hermann Behrens, der Direktor des Museums aus Halle (Saale — DDR) äußerte sich anlässlich seines Besuches im Jahre 1971 wie folgt: „Ich habe das Freilichtmuseum mit viel Interesse besichtigt. Es ist eine Institution, die nicht nur für die ethnographische Wissenschaft sondern auch für die Volksbildung von großer Bedeutung ist. Nach ihrer endgültigen Fertigstellung wird es eines der wichtigsten Reservate der Volkskultur aus Rumänien sein“.

Prof. Jean Cuisinier, der Direktor des Nationalmuseums für Kunst und Volkstraditionen aus Paris, Vorsitzender der Gesellschaft für Ethnologie und Soziologie aus Frankreich, erklärte seinerseits: „... Meine ganze Bewunderung für die hier geleistete Arbeit zur Rettung, Erforschung und Verwertung. Es ist ein Vorbild für die Erhaltung der Volkskultur“. (28. Mai 1971).

Für die verhältnismäßig bescheidene jährliche Besucheranzahl (bis 30.000 Personen) kann als objektive Erklärung angeführt werden, daß während dieser ganzen Zeit Investarbeiten zur Anlage dieses Museums im Gang waren, die den Besuch der Freilichtausstellung erschwerten. So wurde die Hauptallee fertiggestellt (1968), es wurden die Kabel zur Einführung der elektrischen Beleuchtung gelegt (1971), Wasserleitungen gelegt (1972), der See ausgebaut und eine Bühne über dem Wasserspiegel errichtet, ein Freilichttheater und eine Anlegestelle für Boote, die Kahnfahrten auf dem See ermöglichen, geschaffen.

Gemäß den Anweisungen der übergeordneten Stellen, die kulturell-erzieherische Arbeit mit dem Publikum vielfältiger zu gestalten und einen möglichst großen Wirkungsgrad zu erzielen, wurden im Rahmen der Ausstellung in der Dumbrava eine Reihe von Aktionen eingeleitet wie: Vorstellungen auf der Freilichtbühne auf dem See, die Vorführung gewerblicher Tätigkeit in einigen muscalen Einheiten — es arbeiteten bekannte Volkskunstschaffende aus traditionellen, spezialisierten Dorfzentren und von der UCCOM (Töpfer, Weberinnen, Rierner); der Verkauf der dabei hergestellten Erzeugnisse wie auch von echten Volkskunstgegenständen, die zu diesem Zweck auf dem Land angekauft wurden (Tonwaren, Textilien, Musikinstrumente); der Verkauf von Veröffentlichungen (Postkarten, Museumsführer, Falthefte, Diafilme und Farbdias, usw.).

ziționale în acest scop din țară, (ceramică, țesături, instrumente muzicale), vânzarea unor publicații de popularizare (cărți postale, ghiduri, pliante, diafilme, diapozitive).

Beneficiind de condiții optime de teren și peisaj, s-a urmărit și o diversificare a mijloacelor de agrement pentru public: funcționarea unui stand cu răcoritoare și dulciuri, plimbări de agrement cu bărcile pe lac, și în viitor, chiar pescuitul sportiv și servirea unor specialități culinare după rețete tradiționale, la un han și o stână din Mărginimea Sibiului ce vor fi transferate în acest scop, dar care vor fi amplasate în afara circuitului expozițional.

O altă preocupare importantă în activitatea instituției, în perioada la care ne referim, a constituit-o terminarea lucrărilor de construire a stației de carantină, începută în 1967 (hala cu bazinul pentru îmbăierea materialului de construcție lemnos, laboratorul de chimie și atelierul de tâmplărie) și completarea acesteia, ulterior, cu atelierele de restaurare lemn și textile, fierărie și o seră, laboratorul fotografie și atelierul de proiectare, biroul personalului administrativ.

S-a asigurat prin aceste lucrări, o bază tehnico-administrativă absolut necesară atacării frontale și cu succes, în continuare, a obiectivelor propuse în proiectul tematic.

Trei deziderate importante mai rămân de îndeplinit: construirea pavilionului central, asfaltarea aleii principale de circuit și construirea unei stații pentru o autoclavă care să asigure o tratare (impregnare) eficientă a materialului lemnos, în ved, metodă practică actualmente, cea a băilor reci, conducând la rezultate nesatisfăcătoare sub raportul asigurării unei rezistențe sporite, în timp, la acțiunea distructivă a multipilor factori naturali și biologici. Ținând seama de investițiile care se fac pentru constituirea patrimoniului acestui muzeu, ca și al altora de altfel, asigurarea condițiilor necesare unei conservări durabile a acestora apare de la sine înțeles ca o condiție indispensabilă continuării eficiente a acțiunii și de cea mai mare responsabilitate.

În acest noian de preocupări, distingem perseverența în realizarea proiectului tematic, sancționat și îmbunătățit prin colaborarea tuturor specialiștilor, reuniți la Sibiu ori de câte ori situațiile invite au impus și condițiile au permis.

Realizarea finală a acestei instituții de primă importanță în rețeaua muzeelor etnografice din România, va însemna mai întâi salvarea pentru posteritate a unui neasemuit de valoros material documentar și educativ despre condițiile de viață și activitate, în trecut, ale poporului nostru și nu mai puțin importantă, o contribuție evidențiată, așa cum am arătat, de cuvântul unora dintre cele mai prestigioase personalități ale vieții științifice internaționale, la cunoașterea tot mai amănunțită a patrimoniului de civilizație al popoarelor Europei și al lumii întregi, o contribuție proprie, specifică poporului român și naționalităților conlocuitoare din România, la acest tezaur universal.

Darüber hinaus ist man bemüht, dem Publikum in dem landschaftlich so überaus reizvollen Museumsgelände noch andere Möglichkeiten zur Erholung und Unterhaltung zu bieten. Dazu sollen ein Verkaufsstand mit Erfrischungsgetränken und Süßwaren, Kahnfahrten auf dem See, Angelsport, eine Dorfschenke und eine Sennhütte aus der Mărginimea Sibiului, wo traditionelle Gerichte zu finden sind (beide werden außerhalb des Besucherrundgangs aufgebaut) u.a.m. beitragen.

Ein anderer Schwerpunkt der Tätigkeit war in dieser Zeit die Fertigstellung der 1967 begonnenen „Quarantänestation“ (die Halle mit Becken zur chemischen Behandlung der Bauelemente aus Holz, das chemische Labor und die Tischlerwerkstatt), zu der später noch die Restaurierungswerkstätte für Holz und Textilien, eine Schmiede und ein Gewächshaus, ein Fotolabor, ein Entwurfsatelier und das Büro des Verwaltungspersonals hinzukamen.

Auf diese Weise wurden die notwendigen technischen und administrativen Voraussetzungen geschaffen, um die in der Thematik des Museums vorgesehenen Ziele weiterhin auf breiter Front und erfolgreich anzustreben.

Drei Forderungen bleiben noch zu erfüllen: der Bau des Hauptpavillons, die Asphaltierung der Hauptallee für den Besucherrundgang und die Ausstattung des Museums mit einer Autoklave, die eine wirksamere Imprägnierung der Holzteile gewährleisten soll. Die gegenwärtigen Verfahren führten zu unbefriedigenden Ergebnissen, da sie dem Holz nicht für eine längere Dauer genügend Widerstandsfähigkeit gegenüber der zerstörenden Wirkung der vielfachen natürlichen und biologischen Faktoren sichern. Wenn man in Betracht zieht, wieviel Geldmittel aufgewandt werden, um die Sammlungen dieses Museums — wie übrigens auch die anderer Museen — zusammenzutragen, dann erscheint es selbstverständlich, daß man alles tun muß, um sie für die Dauer zu erhalten; es ist dies eine unerläßliche Voraussetzung, um diese Arbeit fortzusetzen, die von größter Verantwortlichkeit ist.

Aus diesen vielseitigen Bestrebungen läßt sich die Beharrlichkeit ersehen, mit der die Verwirklichung des thematischen Entwurfs verfolgt wird, der in Zusammenarbeit mit Fachleuten des Landes in gemeinsamen Beratungen in Sibiu, so oft es notwendig war, weitere Verbesserungen erfuhr.

Die endgültige Fertigstellung dieses Museums, das unter den Volkskundemuseen unseres Landes an vorrangiger Stelle steht, wird in erster Reihe bedeuten, daß ein Unterlagenmaterial von unvergleichlichem Wert über die Lebens- und Arbeitsbedingungen unseres Volkes in der Vergangenheit für die Nachwelt gerettet wird. Doch von nicht geringerer Bedeutung ist die Tatsache, daß dieses Museum auch zur eingehenden Kenntnis des Zivilisationsgutes aller Völker Europas und der Welt seinen eigenen, für das rumänische Volk und die mitwohnenden Nationalitäten kennzeichnenden Beitrag beisteuern wird — ein Beitrag, der, wie oben gezeigt, durch das Interesse einiger der bedeutendsten Persönlichkeiten des internationalen wissenschaftlichen Lebens hervorgehoben wurde.